

Konjunkturläget i Örebro län

december 2023

Innehåll

FÖRORD..... 3

DEL 1..... 5

Makroekonomiska indikatorer och deras möjliga
påverkan på näringslivet i Örebro län 2023-11-30

DEL 2..... 14

Företagsfrämjande aktörers exempel från länet
2023-11-24

[På utveckling.regionorebrolan.se/rus-forum](https://utveckling.regionorebrolan.se/rus-forum) kan du se Johan Södergren presentera rapporten.

Tufft för byggbranschen, betydligt ljusare för försvars- och gruvindustrin

För andra kvartalet i rad sjunker Sveriges BNP och den svenska ekonomin befinner sig i recession. För Örebro län kan vi konstatera att de branscher som har det tuffast är byggbranschen med sina underleverantörer, detaljhandeln med sällanköp och restaurangbranschen.

Örebro län har ett i grunden starkt näringsliv. Vi har ett regionalt system av företagsfrämjande aktörer som kan hjälpa med både rådgivning och finansiering utifrån företagets behov.

Region Örebro län genomför sedan pandemins utbrott olika typer av näringslivsrapporter. Genom att regelbundet ta pulsen på det regionala näringslivet kan vi styra insatser och medel till områden där det finns aktuella behov. På så ser vi till att skattemedlen kan göra bäst nytta.

I denna rapport konstaterar vi att osäkerheten är en stor utmaning för de flesta företag. Det märks på en sjunkande investeringsvilja, ett minskat nyföretagande och att många har svårare att få in riskkapital sin verksamhet. På kort sikt bedöms den tydligaste konsekvensen vara att varsel och uppsägningar kommer att öka. På längre sikt kan fler och fler delar av näringslivet i länet påverkas negativt

När det kommer till konkurser är det småföretag med 1-4 anställda som står för cirka hälften av alla konkurser. Den bransch med flest antal konkurser är detaljhandeln. Det finns inga företag med över 20 anställda som har gått i konkurs i år. Stora delar av industrin går dock bra, särskilt försvarsindustrin och gruvindustrin. Och en positiv trend är att företag försöker få sina underleverantörer geografiskt närmare. Vilket innebär att det regionala näringslivet stärks. Detta är en trend som hållit i sig sedan pandemin.

Kompetensbristen är fortsatt den största utmaningen både på kort och lång sikt. Men just nu är lönsamhetsutmaningen också en stor utmaning för de flesta företag. På längre sikt finns utmaningar kopplade till hållbarhetskrav och många småföretag upplever dessutom en tung regelbörda. Vissa regionala företagsstöd går bra bland andra konsultinsatser för digitalisering och affärsutvecklingscheckar för internationalisering.

Örebro 11 december
Petter Arneback Hjulström
Regional utvecklingsdirektör

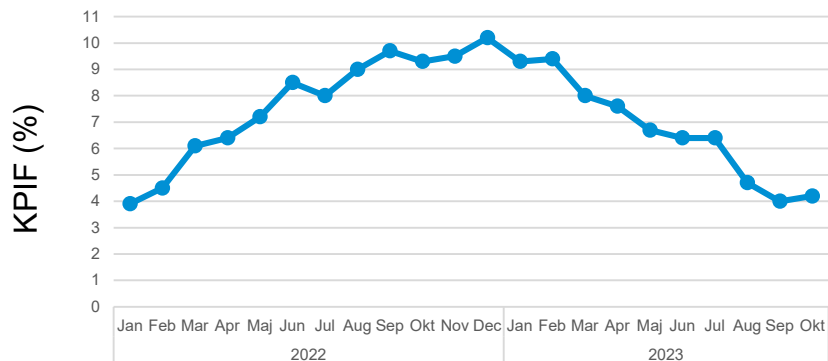

Sammanfattning DEL 1

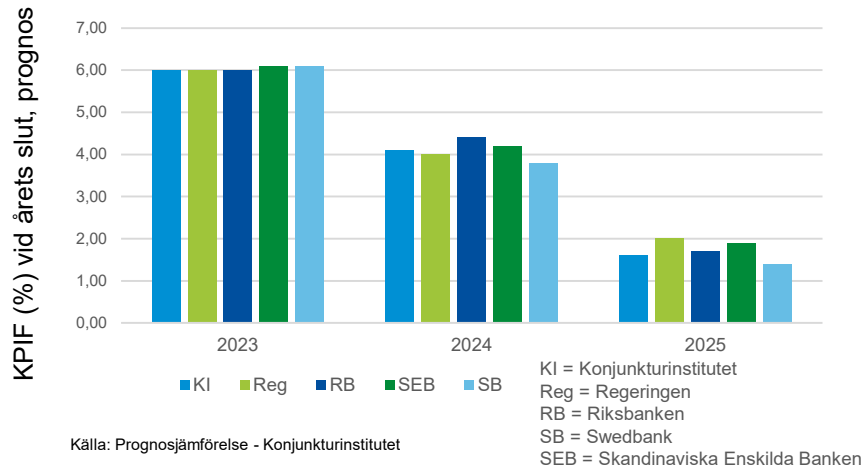
- Inflationen är fortfarande för hög, men det har skett en viss minskning och inflationstrycket har dämpats. Styrrentan hålls oförändrad på 4 procent, och penningpolitiken förblir åtstramande med möjlighet till ytterligare höjningar om inflationsutsikterna försämras. Trots att penningpolitiken har bidragit till minskat inflationstryck, är tjänstepriser och en svag krona fortsatt påverkande.
- Det finns tydliga tecken på att efterfrågan i den svenska ekonomin bromsar in. BNP väntas fortsätta att sjunka en tid framöver samtidigt som utvecklingen på arbetsmarknaden dämpas något ytterligare.
- De ekonomiska konsekvenserna för samhället syns. Nyinvesteringar och nyetableringar inom näringsliv minskats av höga kostnader och den stora osäkerheten om räntehöjningar. På kort sikt bedöms den tydligaste konsekvensen vara att varsel och uppsägningar kommer att öka. På längre sikt kan fler och fler delar av näringslivet i länen komma att påverkas negativt. Det medför i sin tur ökad arbetslöshet, minskade skatteintäkter och ett ökat behov av försörjningsstöd.
- Svenska kronan försvagats mot USD, EUR, GBP på årsbasis särskilt för USD. En svagare krona driver på inflationen, ökar kostnaden för importvaror, men samtidigt kan efterfrågan på exportvaror öka.
- Arbetslösheten är på väg upp. Sysselsättningen förväntas minska på riksnivå under 2024.
- Konfidensindikatorn för näringslivet i Östra Mellansverige har fortsatt att sjunka och indikerar en betydligt svagare stämning bland företagen. Det övergripande stämningläget för ekonomin som helhet anses vara mycket svagt och är fortsatt mycket pessimistiskt bland hushållen i riket.

Inflation

Källa: SCB

Källa: Prognosjämförelse - Konjunkturinstitutet

Analys

Den åtstramande penningpolitiken har bidragit till att inflationen nu tydligt är på väg ner. Inflationen var enligt KPIF 4,2 procent i oktober 2023. Det är en nedgång från toppnoteringen 10,2 procent, i december 2022. Inflationen är fortsatt hög i en internationell jämförelse och kan delvis förklaras av en svag svenska krona. Liknande mått för euroområdet och USA uppgick till 2,9 respektive 3,2 procent september 2023. Lägre energipriser är en viktig orsak till att prisökningarna gått ner men även om man exkluderar de direkta effekterna av energipriserna har inflationen sjunkit, om än inte lika snabbt. KPIF exklusive energi var 6,1 procent, vilket är en minskning med 0,8 procentenheter sedan september.

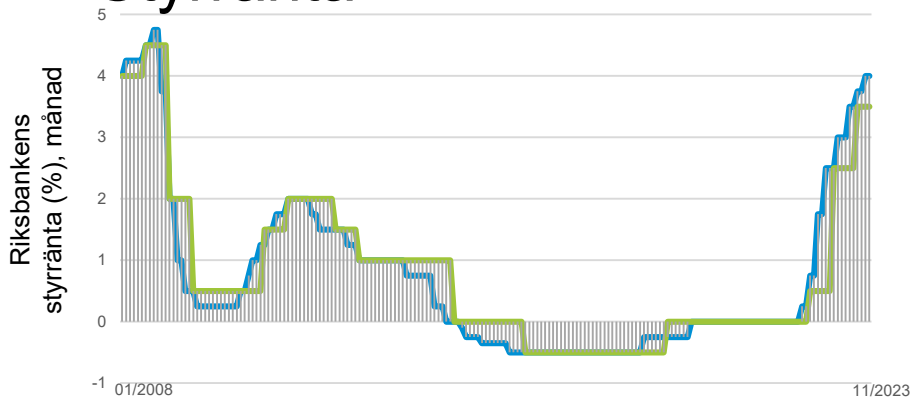
Konjunkturinstitutet bedömer att inflationen kommer falla tillbaka men att det dröjer tills 2025 innan inflationen når 2 procent.

Möjlig påverkan

Det har visat sig att det underliggande pristrycket kan vara ihållande trots höjda räntor och lägre energipriser. Den lägre växelkursen som bidrar till ett högre kostnadstryck på företagen och ökade priser till kund samt högre löneökningar bidrar till att inflationen håller i sig något längre än prognosen var tidigare. En högre inflation urholkar hushållens köpkraft och bidrar till reallönesänkningar. Trots detta förväntas företagen dämpa prisökningarna på grund av lägre kostnadsökningar och svagare efterfrågan. De långsiktiga inflationsförväntningarna ligger dessutom väl förankrade nära 2 procent, vilket tyder på att ekonomins aktörer har ett starkt förtroende för inflationsmålet. Riksbanken bedömer också att kronan kommer att stärkas och dämpa inflationen. Ökningar i hyror och avgifter förväntas dock öka snabbt, medan tjänstepriserna förväntas öka mindre på grund av penningpolitiska åtstramningar och låga realinkomster. Sammantaget förväntas inflationen, mätt med KPIF och KPIF exklusive energi, falla och närma sig 2 procent vid årsskiftet 2024-2025. KPI-inflationen förväntas vara högre på grund av positiva bidrag från bostadsräntor.

Styrränta

Källa: Riksbanken

Reporänta Referensränta

Källa: Prognosjämförelse - Konjunkturinstitutet

Analys

I november 2023, blev styrräntan oförändrad på 4 procent. Det är första gången sedan våren 2022 som räntan inte höjs efter åtta höjningar i rad. Enligt Riksbankens penningpolitisk rapport, november 2023, den genomsnittliga låneräntan har ökat 1,4 procent i januari 2022 till 4,7 procent i september 2023. Detta motsvarar ett genomslag av styrräntehöjningarna på omkring 80 procent vilket är i linje med det historiska genomslaget.

Prognoserna indikerar att styrräntan förväntas vara oförändrad under 2024 och sjunka till cirka 2,5 procent året därpå, men det finns en risk för ytterligare räntehöjningar om inflationen försämras enligt Riksbankens prognos.

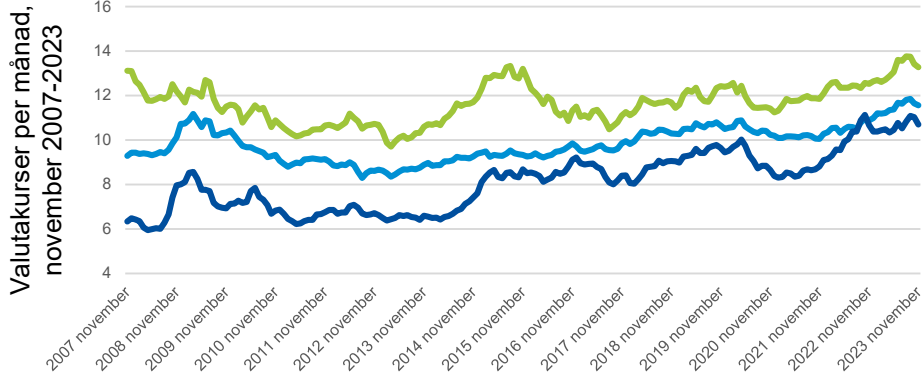
Möjlig påverkan

En hög styrränta innebär en högre utlåningsränta från Riksbanken till bankerna vilket i sin tur lett till att bankernas räntor höjts. Högre räntor påverkar både hushållens och företagens vilja och förmåga att finansiera investeringar genom lån. Vidare kan befintliga lån påverkas genom högre räntor vilket bidrar till att urholka hushållens köpkraft och företagens marginaler ytterligare.

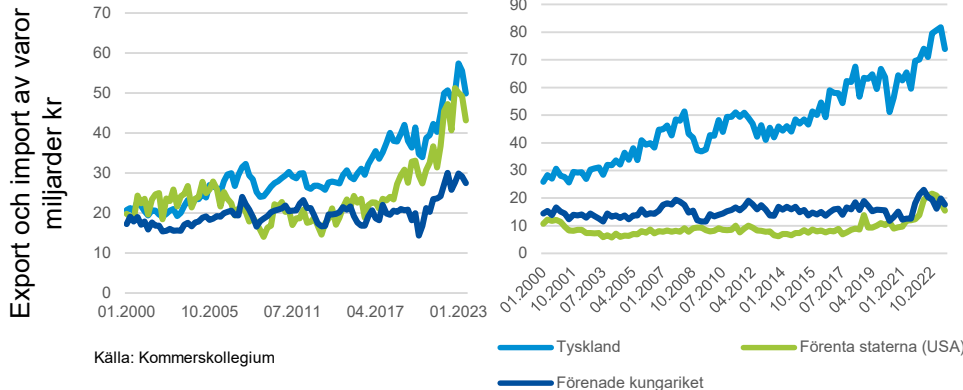
Att höja styrräntan är Riksbankens primära verktyg för att dämpa inflationstrycket i ekonomin. Ytterligare åtgärder kan vara att minska åtgärder för kvantitativa lättnader vilket reducerar penningmängden. Konsekvenserna av båda dessa åtgärder bidrar dock till en lägre tillväxttakt i ekonomin.

Valutakurser och handel

Källa: Riksbanken

Källa: Kommerskollegium

Analys och möjlig påverkan

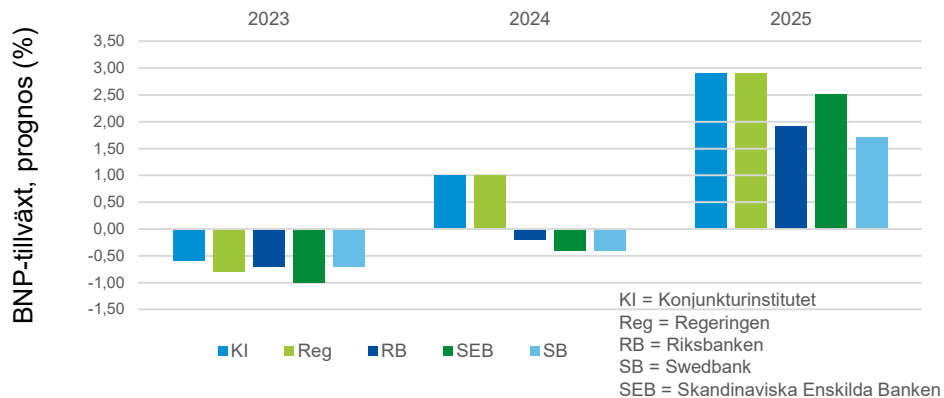
Under finanskrisen bröts den tidigare trenden där dollarn (USD) under flera år tappat i värde gentemot kronan. Efter 2009 stärktes kronan igen och återvände snabbt till nivåerna före krisen. Mellan 2014 och 2016 försvagades dock kronan gentemot euron (EUR), dollarn (USD), och pundet (GBP), särskilt mot de två senare. Under 2017 tappade kronan mot euron men stärktes mot dollarn och pundet. Denna trend höll inte i sig, och under 2018 och 2019 försvagades kronan igen mot alla tre valutorna, med en viss motrörelse i det fjärde kvartalet 2019. I mars 2020, i samband med coronakrisen, försvagades kronan påtagligt, liknande tendensen under finanskrisen men i mindre skala. Under det andra kvartalet 2020 stärktes dock kronan igen och detta fortsatte under det tredje och fjärde kvartalet av 2020. De senaste tre åren har dock kronan fortsatt vara svag, särskilt sedan kriget i Ukraina.

Centralbankernas styrräntor påverkar också valutakursen. En sänkning av Riksbankens styrränta kan tillfälligt försvaga kronan, och vice versa. En lägre ränta minskar avkastningen på räntebärande värdepapper, vilket leder till kapitalutflöde till länder med högre avkastning och minskar efterfrågan på svenska kronor, vilket försvagar valutans värde. Kronans värde påverkas inte bara av Riksbankens styrränta utan även av andra centralbanker, som ECB och FED. Om ECB eller FED förväntas höja räntorna snabbare än Riksbanken är det troligt att kronan försvagas gentemot både euron och dollarn.

Valutakursens påverkan sträcker sig till både export och import. En svagare krona innebär dels att svenska varor blir billigare för utländska köpare, dels att utländska varor blir dyrare för svenska köpare. Företag som är beroende av både import och export påverkas i båda riktningarna, vilket minskar marginalerna. Samtidigt kan en svagare krona öka efterfrågan på svenska varor och tjänster. Exportvärdet till Tyskland och USA har ökat klart sedan 2015, medan importvärdet har varit stabilt för USA och Storbritannien, men mer än fördubblats för Tyskland sedan 2000.

BNP-tillväxtprognoser

Prognos för 2023 (%)	KI		Reg		SB	
	Senaste 27 sep	Tidigare 29 mars	Senaste 20 sep	Tidigare 17 april	Senaste 15 nov	Tidigare 25 april
Hushållens konsumtion	-1,6	-1,1	-2,3	-1,4	-2,0	-1,4
Offentlig konsumtion	1,9	1,2	0,7	0,3	1,9	1,2
Fasta bruttoinvesteringar	-2,1	-4,9	-2,0	-4,2	-2,1	-3,6
Export (import)	0,9 (-0,7)	1,8 (-1,6)	2,7 (0,9)	2,3 (-0,7)	1,6 (-0,1)	1,1 (-0,9)

Källa: Prognosjämförelse - Konjunkturinstitutet

Analys och möjlig påverkan

Det finns tydliga tecken på att efterfrågan i den svenska ekonomin bromsar in som en följd av de genomförda räntehöjningarna. BNP förväntas fortsätta att minska under en period framöver.

Prognoserna visar på en fortsatt negativ tillväxt 2023 och 2024, följt av en ökning till cirka 2,5 procent i genomsnitt år 2025.

BNP, mätt från användningssidan, består huvudsakligen av konsumtion, investeringar och handelsbalansen (export minus import).

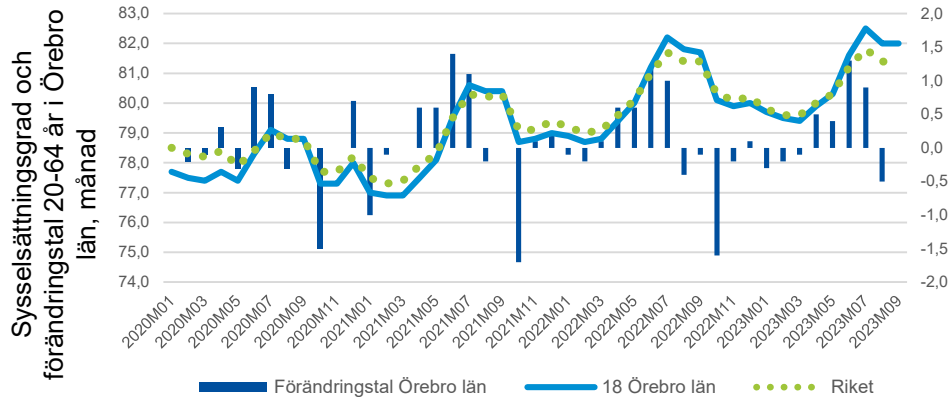
Vad gäller konsumtionen antyder de senaste prognoserna att både hushållens och offentlig sektors konsumtion förväntas minska jämfört med tidigare prognoser och särskilt de före kriget i Ukraina.

Investeringar delas upp dels i fasta bruttoinvesteringar och företagets lagerinvesteringar, där fasta bruttoinvesteringar utgör den huvudsakliga posten. Enligt de senaste prognoserna förväntas de fasta investeringarna öka jämfört med tidigare bedömningar. Exempel på fasta investeringar inkluderar köp av produkter med en livslängd på över ett år, såsom maskiner, byggnader och datorprogramvara.

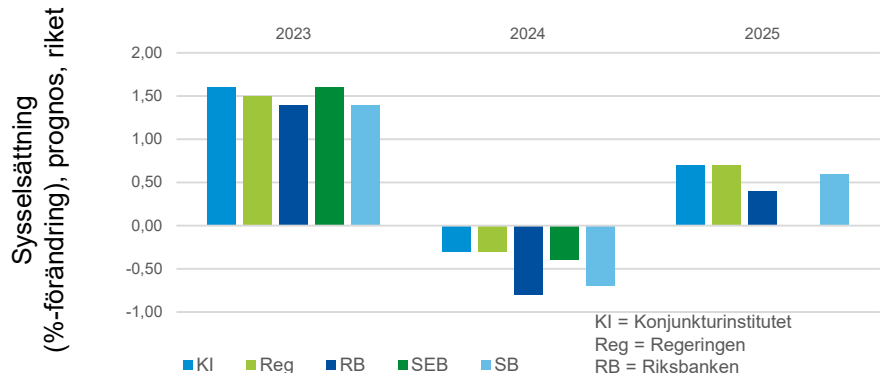
Prognosmakarna är överens om att exporten förväntas marginellt växa i högre takt än importen.

Sysselsättning

Källa: SCB, BAS

Källa: Prognosjämförelse - Konjunkturinstitutet

KI = Konjunkturinstitutet
 Reg = Regeringen
 RB = Riksbanken
 SB = Swedbank
 SEB = Skandinaviska Enskilda Banken

Analys

Sysselsättningsgraden, andelen sysselsatta av befolkningen 20-64 år, i Örebro län var 82 procent både augusti och september 2023. Den visar en positiv utveckling jämfört med första kvartalet i år och är en starkare utveckling än i riket som helhet för perioden juni-sep i år.

Den svenska arbetsmarknaden väntas stå emot BNP-nedgången relativt väl. Sysselsättningsgraden sjunker tillbaka något från rekordhöga nivåer men väntas öka igen 2025.

Möjlig påverkan

Sysselsättningen är av stor betydelse för den ekonomiska utvecklingen. Med fler i arbete kan vi producera mer och hushållens inkomster växer. Om sysselsättningen ökar på grund av att fler arbetslösa kommer i arbete minskar också statens utgifter genom att färre försörjs på bidrag. Dessutom ökar skatteintäkterna genom att arbetsinkomsterna stiger. Förhållandet mellan arbetslöshet och sysselsättning är dock inte alltid helt linjärt. Såväl antalet sysselsatta som antalet arbetslösa kan stiga samtidigt om den totala arbetskraften växer.

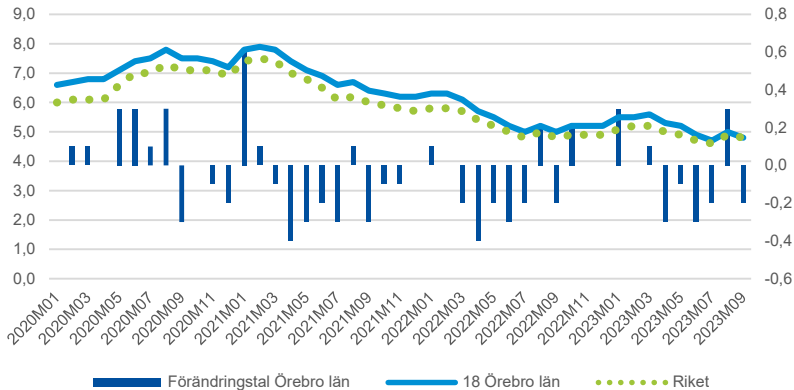
Bedömare förutser därför att arbetsmarknaden försämras nästa år och att arbetslösheten då stiger. Sysselsättningsgraden är väldigt hög i nuläget och det finns vissa indikationer på att företagen kan ha mer personal än de verkligen behöver.

Utvecklingen av sysselsatta per bransch varierar men merparten av alla branscher har haft en positiv utveckling av antal sysselsatta 2023 i jämförelse med 2022. Branscher inom Företagstjänster har haft den procentuellt största ökningen.

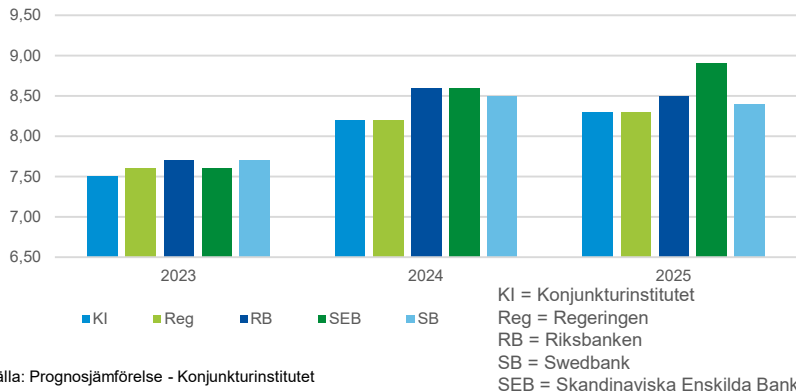
Arbetslöshet

Arbetslöshet och förändringstal
20-64 år i Örebro län, månad

Källa: SCB, BAS

Arbetslöshet (%)
Prognos, riket

Källa: Prognosjämförelse - Konjunkturinstitutet

Analys

Arbetslösheten i Örebro län har fortsatt varit på låga nivåer jämfört med tidigare år. Andelen fortsatt att sjunka under andra halvåret av 2023. Senaste månadsstatistiken visar en nedgång på 0,2 procentenheter i september, efter en svag ökning på 0,3 procentenheter från juli till augusti 2023. Historiskt sett har både arbetslösheten och långtidsarbetslösheten varit något högre i Örebro län jämfört med riket som helhet, men skillnaderna har minskat det senaste året och arbetslösheten ligger nu på samma nivåer för både länet och riket, nämligen 4,8 procent.

Prognoser antyder att arbetslösheten i riket förväntas öka det kommande året och nå strax över 8,5 procent.

Möjlig påverkan

Det traditionella sambandet mellan inflation och arbetslöshet modelleras genom olika varianter av den s.k. Phillipskurvan, där ett negativt samband förväntas. Detta innebär i teorin att arbetslösheten minskar när inflationen ökar och vice versa. På kort sikt kan detta ha viss bäring och sambandet stigande inflation och minskande arbetslöshet förväntas också den närmsta framtiden.

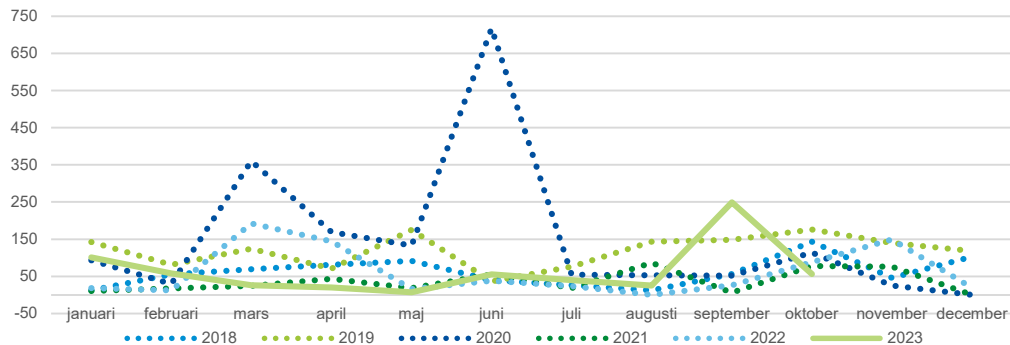
I verkligheten kan arbetslösheten dock påverkas av flera olika faktorer. En påtaglig faktor är kopplad till antalet flyktingar som förväntas anlända till Sverige till följd av kriget i Ukraina och konflikterna i Mellanöstern. En potentiellt stor efterfrågan på arbete inom denna grupp skulle bidra till ett positivt inflöde av kompetens till företagen, men kan också bidra till högre arbetslöshet om dessa inte kommer i arbete.

I andra fall beror arbetslösheten på att utbud och efterfrågan inte är i balans och då kan problemen bli större med längre arbetslöshetsperioder. Ett exempel på detta är strukturell arbetslöshet som orsakas av att de arbetslösa har andra kompetenser än vad företagen eftersöker. Ett annat exempel är konjunkturell arbetslöshet vilket beror på att företag minskar personalstyrkan i dåliga tider.

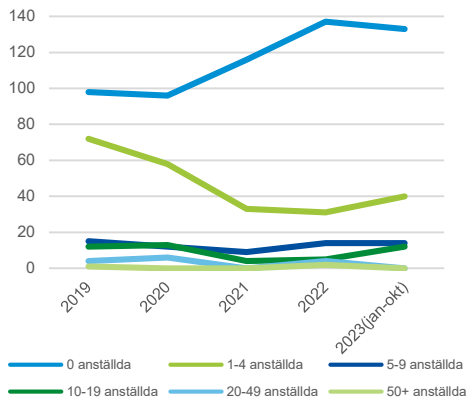
Varsel och konkurser

Antal varslade per månad i Örebro län

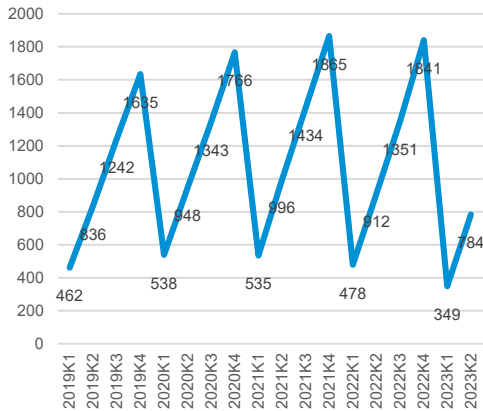
Källa: Arbetsförmedlingen

Antal företag efter storleksklass som gick i konkurs i Örebro län

Källa: SCB

Kumulativt antal nystartade företag i Örebro län per kvartal

Källa: Bolagsverket

Analys och möjlig påverkan

Antalet varslade personer 2023 sjönk mellan februari och augusti för att sedan öka kraftigt i september och återigen minska i oktober. Ekonomiska kriser, som den nuvarande osäkerheten, påverkar vanligtvis varsel om uppsägningar och används som en indikator för arbetsmarknadens utveckling. Under Coronapandemin 2020 ökade varsel kraftigt och nu kan höstens ekonomiska osäkerhet ha lett till en ny ökning.

Mellan 2020-2022 ökade antalet konkursdrabbade företag markant, men om företag utan anställda exkluderas, har antalet konkurser i Örebro län visat en nedgång från 2019 med en svag uppgång 2023. Småföretag med 1-4 anställda står för hälften av alla konkurser, och detaljhandeln är den bransch med flest konkurser. Inga företag med över 20 anställda har gått i konkurs i år.

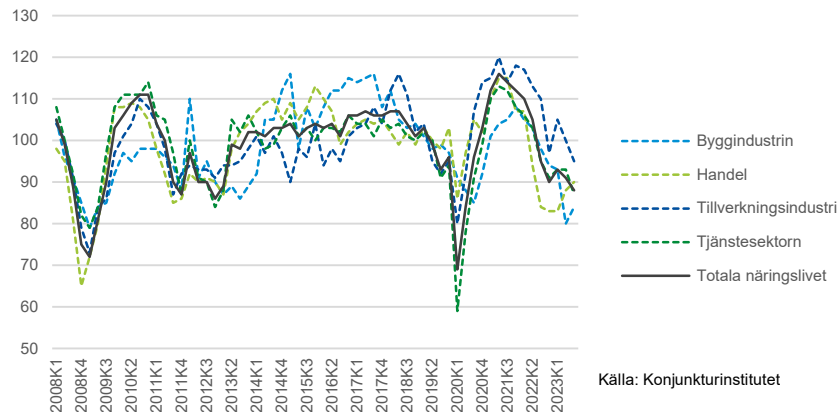
Statistik över nyetablerade företag i Örebro län, i likhet med riket, visar att antalet nystartade bolag minskar något. Antalet nyregistrerade företag i Örebro län minskade med cirka 16 procent under det andra kvartalet jämfört med motsvarande period föregående år.

Det tyder på fortsatt hög osäkerhet på marknaden, vilket gör att färre vågar starta nya företag. Förutsägbarheten är svår, och många avvaktar med investeringar och nya företag på grund av den rådande osäkerheten.

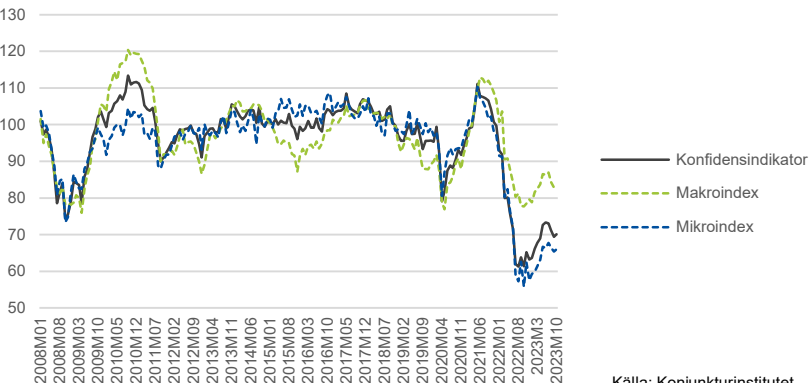
Konjunkturbarometern

Konfidensindikator per sektor, ÖMS, kvartal

Källa: Konjunkturinstitutet

Konfidensindikatorn hushåll, riket, månad

Källa: Konjunkturinstitutet

Analys av stämningläget i ekonomin

Konfidensindikatorn för näringslivet i Östra Mellansverige har fortsatt att sjunka och minskade från 114 till 88 på två år, vilket signalerar en betydligt svagare stämning bland företagen. Handeln var den sektor som mest påverkade nedgången förra hösten, men den har uppvisat en svag uppgående trend under 2023. Tillverkningsindustrin har fortfarande en hög och mer positiv stämning jämfört med andra sektorer i regionen.

För hela landet sjönk barometerindikatorn något till 84,7 från 86 i september. Hushållens stämningläge förblev oförändrat, medan det övergripande stämningläget för ekonomin som helhet anses vara mycket svagt.

Hushållen i riket – fortsatt dystert syn

Hushållens konfidensindikator steg med 8,7 i oktober i år jämfört med samma månad i fjol men pekar fortsatt på ett mycket svagt stämningläge.

Vid årsskiftet 2022/2023 började konsumentförtroendet förbättras från den rekordlåga nivån från hösten 2022 och nådde en topp på drygt 73 i juni/juli i år om än klart under normalindex 100. Därefter har indexet återigen försämrats svagt. Makroindex, som sammanfattar hushållens syn på den svenska ekonomin, höjts med 5,6 enheter, från 77,7 oktober 2022 till 83,3 oktober i år. Mikroindex, som sammanfattar hushållens syn på den egna ekonomin, steg med 10,2 enheter, från 55,8 till 66 under oktober 2022 respektive 2023.

Enligt Konjunkturinstitutet, Sveriges hushåll skiljer sig inte speciellt mycket från det som andra länder. För hela Euroområdet visas i stort sett samma förlopp som i Sverige för konsumtionsindikatorn.

Sammanfattning DEL 2

- Konjunkturen påverkar många företag och leder till minskad investeringsvilja, kopplat till exempelvis osäkerhet och högre räntor. Ökade kostnader för företagen resulterar i minskade marginaler. Småföretag i Örebro län upplever svagare konjunktur med ökad pessimism inför det kommande året jämfört med riket i stort.
- Bygg, detaljhandel och restaurangsektorn har det tufft. Pågående byggprojekt slutförs dock ofta men få nya projekt startas. Försvarsindustrin har hög efterfrågan, men det är svårt att hitta arbetskraft. Företag i tidiga skeden upplever nu utmaningar när det gäller tillgången på riskkapital.
- Kompetensförsörjning är fortsatt en utmaning för tillväxt, både vad gäller rekrytering, utbildning och utveckling av befintlig personal.
- Den svaga svenska kronan har bidragit till att flera stora bolag har ökat sin export. Liknande exportökning ses inte hos de mindre bolagen.
- Många företag föredrar närhet till sina leverantörer, en effekt som fortsätter från pandemin.
- Omställningsarbetet fokuserar främst på energi-effektivisering, solenergi, och elektrifiering, särskilt inom transportnäringen.
- I industrin är de kortsiktiga utmaningar att klara ordervolymer med nuvarande resurser. Långsiktiga utmaningar inkluderar personal- och rekryteringsfrågor samt att möta hållbarhetskrav. Oro finns kring volatilitet på elmarknaden, komponentmärkning, och råvarumarknaden.
- Leverantörer mot bygg- och fordonsindustrin upplever svårigheter. Kompetensutmaningen är svår, särskilt för produktionspersonal med industrikompetens. Omställningsförmåga blir allt viktigare.
- Lånevolymer hos Almi är relativt oförändrad, men andelen gröna lån har ökat till över 20%.

Sammanfattning DEL 2

- Företag söker stöd kopplat till lönsamhetsutmaningar, med intresse för ekonomisk simulering av olika scenarier. Almis erbjudande om ekonomi och lönsamhet är populärt. Man söker också stöd inom employer branding, upphandlingsfrågor, energieffektivisering, AI, digitalisering, affärsutveckling, och hållbarhetsfrågor.
- Mindre efterfrågan på investeringsstöd märks, men regionala konsultstöd går bra, främst fokuserade på digitalisering och produktutveckling.
- Kortsiktiga utmaningar för småföretagen inkluderar fallande efterfrågan, höga kostnader, och svårigheter att höja priser. Långsiktiga hinder för småföretagen är brist på arbetskraft, politisk osäkerhet och svårigheter att låna för investeringar.
- Oron för energi- och drivmedelskostnader är mindre jämfört med föregående vinter.
- Fastighetsägarnas största utmaningar på kort sikt inkluderar hantering av renoveringsskulder, höga räntor, minskad konsumtion och ökad oro för bedrägerier och kriminalitet. På längre sikt påverkas de av ekonomiska förutsättningar, driftskostnader, och uppskjuten underhållsplan.
- Nyföretagandet minskar efter några års ökning. Svårt för entreprenörer utan svenskt personnummer att få företagskonto.
- De areella näringarna har många liknande utmaningar som övriga näringslivet, och dessutom brottas man med ett år av torka och extrem nederbörd vilket förstört många skördar. Man söker nu stöd för att kunna hantera extremväder framåt.
- Funderingar finns kring försvarets utveckling och totalförsvarets ökning samt hur näringslivet kan bidra.

- Osäkerhet kring konjunkturen och förutsättningarna framåt påverkar många företag. Minskad investeringsvilja kopplat till osäkerhet och högre räntor.
- Ökade kostnader för företagen leder till minskade marginaler.
- Bygg, detaljhandel och restaurang har det tufft. Pågående byggprojekt slutförs. Få startas. Försvarsindustrin har hög efterfrågan. Svårt att hitta arbetskraft. Även bolag i tidiga skeden som har haft relativt enkelt att få in riskkapital tidigare har det tufft nu.
- Relativt oförändrad lånevolym jämfört med samma period föregående år. Andelen gröna lån uppgår till drygt 20%. Nya regelverk som införts under året har ökat kraven på Gröna lån.

- Kompetensförsörjningen är en fortsatt utmaning för tillväxt. Lösningar söks i form av rekrytering och utbildning av befintlig personal. Omställningsförmåga ökar i betydelse.
- Främst de stora bolagen som ökat sin export tack vare den svaga kronan.
- Många företag vill ha nära till sina leverantörer, en fortsatt effekt efter pandemin, där det var många störningar kopplat till leveranskedjor.
- Vad gäller omställningsarbetet är det främst kopplat till energieffektivisering, där många företag är intresserade av solenergi. Även satsningar kopplat till elektrifiering börjar bli aktuella, till exempel inom transportnäringen.
- Mycket stöd söks kopplat till lönsamhetsutmaningarna kring prissättning och effektivisering. Almis erbjudande om ekonomi och lönsamhet passar många. På ett överskådligt sätt simuleras olika scenarier, t.ex. en minskning av omsättningen med 20% och förslag ges på vad företaget behöver göra.

- Utmaningarna på kort sikt är att klara av ordervolymerna med nuvarande arbetssätt, personalstyrka och maskinpark.
- Långsiktiga utmaningar: personal- och rekryteringsfrågan helt avgörande. Möjligheten att klara av hållbarhetskrav när de kommer på bredfront.
- Leverantörer mot delar av byggbranschen går dåligt. Det är även utmanande för de företag som levererar mot fordonsindustrin. I övrigt går industrin på högtryck även om orderingången minskat.

- Kompetensutmaningen är mycket svår. Stora pensionsavgångar syns på horisonten. För litet inflöde av nyutbildade. Systemet med skolor och utbildningar är tröga och långt efter behoven. Kontaktytan mellan industrin är begränsad och ett bekymmer (undantaget de största arbetsgivarna). Ordertrycket i produktionen har gjort det svårt att ta in olika former av praktik och lärlingsplatser.
- Det finns ett ingenjörersbehov men i antal är behovet av produktionspersonal med industrikompetens mycket högre.
- Finns en oro kopplat till volatilitet på elmarknad, komponentmarknad och råvarumarknad. Löpande information om hur man som mindre företag eller underleverantörer hanterar och eventuellt "hedgar" mot denna volatilitet skulle vara uppskattat.

Handelskammaren Mälardalen

- Tydligt att bilden är blandad, men det finns en ökad optimism inför nästa år jämfört med tidigare under hösten.
- Ordergången: 2023: 50 % har haft en ökning, 50 % en minskning. 2024 (prognos): 40 % tror på en ökad ordergång, endast knappt 10 % på minskning. ca 30 % är osäkra.
- Fordon, gruv, försvarsindustri går generellt riktigt bra fortsatt och prognosen är också god på medellång sikt. (Försvar även på lång sikt.) Även tjänstesektorn i Örebro går okej.
- Kompetensutmaningen: matchningen är dålig. Undantag delar inom IT och bygg där det inte längre är brist. Omställningen fortsätter och behov av korta kurser inom industrin kommer öka. Behov av internationell arbetskraft fortlöper i länet för vissa kompetenser.

Handelskammaren Mälardalen

- **Omställningsarbetet:** stor och mycket tydlig trend kopplas till EUs taxonomi och regelverk. Bolag behöver stöd i detta framöver.
- Stöd som söks nu är kring employer branding, upphandlingsfrågor, energieffektivisering, AI, digitalisering, affärsutveckling och inte minst hållbarhetsfrågor.
- Dialoger förs kring försvarets utveckling och totalförsvarets ökning, hur kommer näringslivet bli påverkat och hur kan företag bidra?
- Frågor om konjunkturen och möjlighet att möta beslutsfattare på olika sätt är populärt.

företagsstöd

- Har främst kontakt med företag som har en vilja att växa och få fler kunder. Tufft ändå med svag svensk krona och höga räntor för företag som behöver göra investeringar.
- Affärsutvecklingscheckarna har gått bra och nästan samtliga stöd har varit till företag som ska ut på en ny internationell marknad.
- Efterfrågan på investeringsstöd har gått ner, särskilt märks detta efter sommaren (brukar ha en stor efterfrågan på hösten). Konsultinsatserna går bra, men företagen söker något lägre belopp nu mot tidigare år. Huvuddelen av konsultinsatserna handlar om någon sorts digitalisering främst för att nå nya kunder eller produktutveckling.

företagarna

- Småföretagen i Örebro län upplever en svagare konjunktur under 2023, med en ökad pessimism inför det kommande året jämfört med riket i stort.
- Kortsiktiga utmaningar inkluderar fallande efterfrågan, höga kostnader och svårigheter att höja priser. Långsiktiga hinder är brist på arbetskraft, höga arbetskraftskostnader, höga skatter, politisk osäkerhet och svårigheter att låna för investeringar.
- Nödvändighetsvaror och lågprissegment i handeln går bra, medan försäljning till hushåll inom nybyggnation och sällanköp påverkas negativt.
- Politisk osäkerhet och försämrad lönsamhet leder till minskad investeringsvilja bland företagen.
- Kompetensförsörjning är en kontinuerlig utmaning, och samarbete med kommun, region och stat samt sänkta arbetsgivaravgifter föreslås som lösningar.
- Företagens marginaler har minskat, och en betydande andel har haft likviditetsproblem det senaste året.

företagarna

- Fallande efterfrågan och ökade kostnader leder till svårigheter för företagen att behålla personal, vilket resulterar i försämrad privatekonomi för en tredjedel av företagarna.
- Ljusglimtar: betoningen på att inkludera mindre lokala företag i upphandlingar.
- Fler företag arbetar med hållbarhet, och klimatfrågan är central. Utmaningarna inkluderar ökade kostnader och brist på affärsnytta vid minskning av växthusgasutsläpp.
- Företag efterfrågar information och stöd för att hantera lågkonjunkturen, inklusive hjälp med att skapa positiva kassaflöden från till exempel Almi.
- Oron för energi- och drivmedelskostnader är mindre jämfört med föregående vinter, men skattehöjningar på el anses vara en felaktig åtgärd för redan pressade företag.

- Nyföretagarrådgivningen har sett en något minskad tillströmning jämfört med 2022. Nyföretagandet minskar.
- En betydande andel, 47%, är utlandsfödda, vilket är en minskning från 59% föregående år, eventuellt relaterat till avslutningen av det arabisktalande E-resursprojektet.
- De mest vanliga branscherna för nyföretagande är konsult, restaurang/café, butik (fysisk/internet) och hälsa/omsorg.
- Det finns inga specifika frågor kopplade till lågkonjunktur, krig eller kriser, förutom räntefrågor för lån.
- Kortfristiga utmaningar för entreprenörerna inkluderar svårigheter att skaffa företagskonton och överföra pengar till vissa länder. Det är särskilt problematiskt för utlandsfödda utan svenskt personnummer att få ett företagskonto för att starta ett AB.

FASTIGHETSÄGARNA

- Läget och stämningen i kontakterna med företagen är överlag okej. Många butiker upplever nedgång i omsättning och vinster, och det har skett ovanligt många butiksupsägningar.
- Företagens största utmaningar på kort sikt inkluderar hantering av reoveringsskulder, höga räntor, minskad konsumtion och ökad oro för bedrägerier och kriminalitet. På längre sikt påverkas de av ekonomiska förutsättningar, driftskostnader, och uppskjuten underhållsplan.
- Företagens investeringsvilja har minskat avsevärt på grund av försämrade ekonomiska förutsättningar.
- Kompetensförsörjningen anses vara relativt bra.

FASTIGHETSÄGARNA

- Det är tydligt att företagens marginaler har minskat, vilket påverkar ekonomin negativt.
- Hyresgäster är oroliga för hyreshöjningar och byter till billigare bostäder.
- Det finns en viss optimism trots svårigheterna, och en positiv inställning betonas som viktigt.
- Företagen efterfrågar rådgivning främst inom finansieringsfrågor och entreprenadkostnader för att hantera lågkonjunkturen.
- Energieffektivisering är fortfarande i fokus, och oro råder över energikostnaderna samt ökade taxekostnader som VA, sophantering och fjärrvärme.

- **Exempel på kortsiktiga utmaningar:**
lönsamhet, väderförhållanden, klimatförändringar, marknadsförhållanden, ränte- och insatskostnader, myndighetskontroller och administration
- **Exempel på långsiktiga utmaningar:**
lönsamhet, klimat och väder, arbetskraft och kunskap, hållbarhet och miljöpåverkan, administration och byråkrati, finansiering och investeringar, marknadsförhållanden och globala förändringar
- **Omställningsarbetet:** påverkas av det pressade ekonomiska läget. LRF arbetar med andra aktörer för att rapportera kostnader kopplade till en grön omställning. Ersättning för omställningsarbete betonas som nödvändig.

- **Företagens informationsbehov och efterfrågan på stöd:** Specifik rådgivning inom budgethantering, skatterådgivning och globala marknader efterfrågas. Långsiktiga och hållbara kreditlösningar behövs för ekonomisk stabilitet. Stöd för hållbarhet och omställning är viktigt. Breda och diversifierade behov för att stödja hållbarhet och ekonomisk stabilitet.
- **Påverkan av torka och översvämningar:** Negativ påverkan på skördar och kvalitet. Anpassade odlingsstrategier och ekonomiska åtgärder har vidtagits.
- **Företagens investeringsvilja:** Den upplevda lönsamheten är på den lägsta nivån sedan 2016. Låga skördenivåer och höga kostnader påverkar investeringsviljan negativt.
- **Kompetensförsörjning och personalutmaningar:** Utmaningar med arbetstider, säsongsanställningar, och rätt kompetensmatchning. Årliga behov vid skolstarten skapar specifika utmaningar.

 Agro Örebro

- **Företagens likviditet och leveranskedjor:** Ökad andel företag upplever minskad likviditet. Svag svenska krona har negativ påverkan på livsmedelsföretag. Export och import ökar, men importen ökar mer.
- **Varsel och uppsägningar:** Nationellt ökar andelen företag med minskad likviditet. Skillnader mellan olika sektorer.
- **Ljusglimtar och goda exempel:** Trots utmaningar finns optimism och resiliens. Samarbeten mellan gårdar och effektiviseringar nämns som positiva exempel. Många lantbrukare visar uthållighet och framtidsoptimism.

- **Läget och utmaningar inom areella näringar:** fortfarande påverkan av kriget i Ukraina, med särskilt fokus på höga energipriser, prissvängningar för insatsvaror som gödning och drivmedel, och svårigheter i lönsamheten. Torkan under sommaren ledde till förlorade skördar, särskilt för brödspannmål, vilket påverkade intäkterna. Högre priser på griskött har noterats på grund av minskad tillgång inom landet och begränsad import, påverkat av svinpesten.
- **Omställningsarbete:** många företag har haft svårt att påskynda det önskade omställningstempot. Energieffektivisering och självförsörjning

på el är fortfarande önskemål, men det praktiska genomförandet har varit utmanande.

- **Eftersökt information och rådgivning:** Företagen efterfrågar stöd inom miljö- och klimatåtgärder för att sänka kostnader och öka lönsamheten. Ökat intresse för kunskap om förebyggande åtgärder mot extrema väderförhållanden.
- **Energi- och drivmedelskostnader:** Kostnadsläget har ljusnat något, men totalt sett behöver kostnaderna sjunka mer för att förbättra marginalerna. Torka och översvämningar har påverkat skördar och produktion, med ökade kostnader som följd.

- **Företagens investeringsvilja:** Investeringstakten har gått ned något, påverkad av höga materialkostnader och ränteläge. Trots detta har antalet ansökningar om investeringsstöd varit högt, vilket kan indikera ett fortsatt intresse för investeringar.
- **Kompetensförsörjning och personalutmaningar:** Bristande lönsamhet har hämmat rekryteringar, och det är svårt att hitta lämplig arbetskraft. Många lantbrukare arbetar själva för att undvika anställningskostnader.
- **Minskade marginaler och leveranskedjor:** Marginalerna har minskat över tid och har drivit upp priserna, vilket påverkar inflationen. Leveranser har fungerat, men höga priser på vissa insatsvaror har fortsatt vara ett problem.

- **Export och svag svensk krona:** Svårt att få regional data, men nationellt har exporten av jordbruksprodukter och livsmedel ökat. Underskottet i handeln har dock ökat, och högre virkespriser gynnar skogsägare.
- **Varsel och uppsägningar:** Inga indikationer på större varsel eller uppsägningar inom lantbrukssektorn. Flera lantbrukare är små och egna företagare, vilket påverkar personalnedskärningar.
- **Ljusglimtar och hantering av situationen:** Trots fortsatta utmaningar har vissa kostnader minskat jämfört med tidigare år. Förhoppningar om att 2024 blir ett år med ytterligare kostnadsminskningar och stabilare väderförhållanden. Skogsägare ser positiva tecken med högre virkespriser på exportmarknaden.

Konjunkturläget i Örebro län

Region Örebro län genomför sedan pandemins utbrott olika typer av näringslivsrapporter. Genom att regelbundet ta pulsen på det regionala näringslivet kan vi styra insatser och medel till områden där det finns aktuella behov. På så ser vi till att skattemedlen kan göra bäst nytta.

Postadress Region Örebro län, Regional utveckling, Box 1613, 701 16 Örebro,
E-post: regionalutveckling@regionorebrolan.se
Besöksadress Eklundavägen 1, Örebro, Tel: 019-602 10 00,
Organisationsnummer: 232100-0164,

www.utveckling.regionorebrolan.se